

et animam, sed et Virginis animam pertransiit; græce διελύσεται, id est penetrabit. Sicut cum quis uno gladio duos sibi vicinos confodit uno ictu, ita ut primum occidat, secundum penetret et vulneret; ita et hic gladius Judæorum occidit Christum, Virginem autem matrem intime penetravit, vulneravit et cruciavit. Ita S. Augustinus, epist. 59, *ad Paulinum*; Sophronius, homil. *de Assumptione*; Franciscus Lucas, Jansenius, Toletus, Barradius et alii.

12° AN STATIM POST PURIFICATIONEM E JERUSALEM IN ÆGYPTUM FUGERIT, AN PRIUS NAZARETH REVERSA SIT.

XVI
81
1

Et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini, reversi sunt in Galilæa, in civitatem suam Nazareth. (Luc. II. 40) — Statim ergo reversi sunt Nazareth, indeque, metu Herodis infanticidæ, cum puero Jesu fugerunt in Ægyptum. Hoc enim infanticidium paulo post purificationem virginis contigit circa pascha, ait Enthymius, Toletus et alii: licet S. Augustinus, lib. II *de Consensu evang.* cap. v, Jansenius et Franciscus Lucas censeant eos ex Jerusalem immediate fugisse in Ægyptum, indeque post novem annos recedentes, reversos esse in urbem suam Nazareth, ut ait hic Lucas. Vide dicta *Mat.* II, 13.

Porro, ante fugam redierunt in Nazareth, tum quia ibi habitabant, ut de domo sua disponerent; tum ut et bonis quæ ibi possidebant viaticum et reliquâ necessaria ad iter longum in Ægyptum pararent. Tempus vero ad fugam abunde suppetebat, quia a die secunda februarii, quo facta est purificatio, usque ad pascha, quo factum dicitur infanticidium, intercedunt circiter duo menses.

XIV

MARIE IN NAZARETH VITA.

1° EX ÆGYPTO REVERSA UNA CUM JOSEPHO, TEMPLUM ADIIT, FILIUM SUUM DUCENS.

Et ibant parentes ejus per omnes annos in Jerusalem, in die solemnâ paschæ. (Luc. II, 41.) — B. Virgo, postquam rediit ex Ægypto, licet lege non teneretur, tamen ex devotione junxit se marito, secumque duxit filium ad templum, ut doceret matres filios a teneris ducere ad templum, Deumque colere. Ita Beda, Maldonatus, Jansenius, Franciscus Lucas et alii. Nec timuit Archelaum, Herodis infanticidæ filium, tum quia prudenter existimabat in tanto judæorum omnium concursu posse latere ad paucos dies, donec rediret in Nazareth; tum quia sciebat se Deo, pro cujus honore periculum hoc subibat, esse cordi et curæ. Ita S. Augustinus, lib. II *de Consensu evang.*, cap. x; idque insinuat Lucas. vers. 42 et 43.

Nonnulli tamen probabiliter putant Jesum non ascendisse Hierosolimam, nisi anno ætatis duodecimo, illo enim anno Archelaus actus est in exilium ab Augusto Cæsare: Unde nil ab eo Jesus timere poterat: ut dixi v. 4.

2° QUID ILLO AMISSO METUERET SOLLICITA.

Et non inveniētes regressi sunt in Jerusalem, requirētes eum. (Luc. II, 43.) — Quia Jesus a nullo cognato-

XVI
81
2

XV
82
1

rum visus erat in itinere, hinc collegerunt parentes eum mansisse in Jerusalem. Quare ibi eum requisiverunt magna sollicitudine et anxietate causam dat Origenes, et ex eo Theophylactus et Titus dicentes: « Sed quare anxie adeo quærebant? Num suspicabantur perditum aut quod aberrasset a via ut puer? » Absit. « Neque enim hoc sapientissimæ Mariæ fuerit (sciebat enim Jesum esse plenum sapientia, imo esse Deum); nunquam fieri poterat ut perditum putarent infantem, quem divinum esse cognoverant, verum quærebant eum, ne quo pacto ab iis abiisset, ne forte reliquisset eos, » ne forte vellet manere non cum eis in Nazareth, sed cum aliis in Jerusalem, ut ibidem officium suum docendi, ad quod a Deo missus erat, inchoare festinaret.

Addit Origenes: « Quærebant, ait, ne forte recessisset ab eis, ne relinquens eos ad alia transmigrasset, et, quod magis puto, ne revertisset ad cœlos, cum illi placuisset iterum descensurus, etc.; sed dolebat, quia mater erat, et filii mater immenso amore digni, quia ea inscia et nihil tale opinante discesserat. »

S. Antoninus addit metuisse matrem ne Jesus in manus Archelai, Herodis infanticidæ filii, incidisset, qui eum occideret. Euthymius et Franciscus Lucas opinantur matrem timuisse, ne Christus ab itinere aberrasset; non enim sciebat, nec callebat omnes vias, nec diverticula in bivis et trivis: licet enim per scientiam divinam et infusam illa sciret, tamen per scientiam experimentalem, quam hic puer sequebatur, illa ignorabat. Quod an recte dicatur viderint theologi.

3° QUOMODO EUM JAM INVENTUM SIT ALLOCUTA.

Et dixit mater ejus ad illum: Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus et ego dolentes quærebamus te. (Luc. II, 48). — Verba hæc matris sunt non Christum objurgantis, sed mirantis et dolentis, doloremque suum dolenter explicantis. Hoc enim suadet veneratio matris erga talem filium, scilicet hominem Deum; ac proinde verisimile est matrem hæc ei dixisse non publice in concessu doctorum, sed secreto se vocando eum, vel concessu jam demisso. Ita Jansenius, Maldonatus et alli.

Sic. — Ut a nobis subduceres, ac nobis insciis ac sollicitis solus in urbe remaneres?

Pater tuus et ego. — Notat S. Augustinus, *serm.* 63, *de Diversis, cap.* XI, humilitatem virginis, quæ cum sciret se in solidum esse matrem Christi, ideoque matrem Dei, ita ut Joseph in ejus generatione nullam haberet partem, ipsa tamen demisse Josepho quasi marito se postponit. « Omnia, ait Anonymus, in *Catena græca*, sicut mater et fiducialiter, et humiliter, et affectuose exprimit. »

XVI
83
1

4° IPSIUS HUMILITAS SE JOSEPHO POSTPONENDO.

(Vide superius. XVI, 81, 1.)

5° NON NOVERAT QUOMODO FILIUS EJUS REDEMPTIONEM MUNDI ESSET PERACTURUS.

*Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad*XVI
84
1

eos. (Luc. II, 30.)— Nonnulli ignorantiam hanc referunt ad auditores, qui stupebant super prudentia et responsis Jesu, vers. 47. Alii ad solum Joseph per synecdochen. Verum plane tam ad B. Virginem quam ad Joseph hæc referenda sunt; licet enim ipsi noscent Jesum suum esse Christum Dei filium, et Salvatorem mundi, tamen ignorabant qua ratione illud munus obiturus esset, seu quæ illa essent negotia patris in particulari, in quibus ipse dixerat oportere se versari, vers. 49, nimirum an, quando, quomodo docturus, victurus, moriturus, crucifigendus esset pro salute mundi: hæc enim eis a Deo necdum revelata erant; sed ex ipso progressu temporis, vel per experientiam, vel per revelationem Jesu didicerunt.

Quare ex reverentia Jesu, eum hoc loco curiose, quænam essent illa mysteria interrogare non sunt ausi, sed tempus opportunum ea noscendi prudenter exspectarunt.

6° CUR IVERIT AD NUPTIAS CANA

XVI
328
1

Et erat mater Jesu ibi. (Joann. II, 1.) — « Vocata tanquam familiaris ab eis qui nuptias celebrabant, » ait Euthymius: Simon enim Chananæus, qui erat hic sponsus, fuit filius Cleophæ, qui erat pater Josephi, sponsi B. Virginis, ut dixi *Lucæ*, III, 23.

Josephi hic et deinceps non fit mentio, quia ipse jam obierat, ut ex hoc loco colligit S. Epiphanius, *hærese* 78; Franciscus Lucas, Baronius et alii, licet ex adverso S. Cyprianus (vel quisquis est auctor), *tract. de Passione Domini*; et S. Ambrosius in *cap. XXIII, S. Lucæ*, opinentur Joseph adhuc fuisse su-

perstitem in passione Christi, ac æquanimiter tulisse S. Joannem a Christo sibi præferri in cura B. Virginis.

7° ORAT FILIUM MODESTE IN DEFECTU VINI EX AFFECTU BONO.

Et deficiente vino dicit mater Jesu ad eum. Vinum non habent. (Joan. II, 3.) — Nota modestiam Virginis non enim postulat imperando, vel rogando; fili, procura eis vinum: sed tantum necessitatem indicat, aitque; *vinum non habent*, non dubitans Jesum pro sua providentia et charitate illi succursurum; sic quoque Martha et Magdalena, ægrotante Lazaro, miserunt ad Jesum nuntios, ut is eum sanaret, nec tamen id expresse petunt, sed tantum dicunt: *Domine, ecce quem amas infirmatur.* Amanti enim sufficit infirmitatem amati indicare: « Non enim amas et deseris, » ait S. Augustinus.

Audi S. Bernardum, *serm. 2 de B. Virgine*: « Et iis quidem sermo certissimus index ingenitæ mansuetudinis, et virginalis verecundiæ fuit. Aliorum quippe verecundiam suam reputans, sustinere non potuit, non potuit vini dissimulare defectum. Ubi sane increpata est a filio (tanquam mitis et humilis corde), nec illi respondit, nec tamen desperavit, ministros admonens facere quod diceret eis. »

8° PETIT ID CERTA CUM FIDUCIA.

Et deficiente vino, dicit mater Jesu ad eum. Vinum non habent. (Joan. II, 3.) — Certa fiducia impetrandi,

XVI
328
2

tacite vinum hic a filio produci postulat mater, eo quod per 30 annos, quibus cum eo familiariter vixerat, ab eo intellexisset eum missum a Patre, ut per cœlestem doctrinam et miracula homines ad se et ad Deum converteret; imo dubitari nequit quin Christus, valedicens matri, iturus ad Baptismum Joannis, indeque orsurus ad suum prædicandi officium, id ipsum expresse matri significarit: Quare ipsa opportunum hic tempus rata, quo Jesus per miraculum sibi jam prædicare incipienti auctoritatem et fidem conciliaret, id ipsum intrepide poscit a filio, non dubitans quin Christus id facturum esset, tum ut matri et cognatis satisfaceret, tum ut sibi suæque dignitati et officio prospiceret.

Tropologice: S. Bernardus, serm. 2 *in domin. I post octav. Epiphaniæ*, loquens de mysticis animæ cum Deo nuptiis: « Hic, inquit, nonnunquam vinum deficit, gratia scilicet devotionis et fervor caritatis. Quoties mihi necesse est, fratres, post lacrymosas quærimonia vestras, exorare matrem misericordiæ, ut suggerat suo benignissimo filio, quoniam vinum non habeatis? Et ipsa, dico vobis, charissimi, si pie a nobis pulsata fuerit, non deerit necessitati nostræ, quoniam misericors est et mater misericordiæ. »

9° CUR MINISTRO JUSSERIT FACERE QUODCUMQUE
DIXERIT FILIUS.

XVI
329
2

Dicit mater ejus ministris: quodcumque dixerit vobis, facite. (Joan. II. 5.) — Tacet modeste mater, jureque cedit filio, utpote Dei filio; alioquin enim, ait Bernardus, dicenti: *quid mihi et tibi est, mulier?*

vere respondere potuisset: « Quid matri est et filio? » Nam, ut ait Interlinearis et alii, etsi negare videtur filius, scit mater pietatem ejus, et ideo fiducialiter imperat ministris. Et S. Gaudentius Brixianus in hæc verba: « Non mandans ait mater: quodcumque dixerit vobis, facite, nisi Spiritu sancto post partum plena, faciendi a Christo vini ex aqua universum ordinem prævidisset. » Sic et Encherius et Beda.

Unde S. Bernardus, homil. 2 in hæc verba: « Manifeste, inquit, jam video, quod non velut indignans, aut confundere volens Virginis matris teneram verecundiam, dixerit: quid mihi et tibi? Sed propter nos, ut conversos ad Dominum jam non sollicitet carnalium cura parentum. » Nam Christus non obsequens matri, ut illam honoraret, miraculum patravit.

Audi S. Chrysostomum: « Et licet ita responderit, maternis tamen precibus obtemperans, etc., ut matri honorem exhiberet, et non contumax videretur matri, neve genitricem tum multis presentibus pudore offenderet. » Et Cyrillum: « Quantus honor debeat parentibus ostendit, cum statim ad actum propter matrem accedit. » Et Euthymium: « Nam quod eam plurimum honoraret, et ex aliis multis manifestum est, et ex eo quod ipsius complevit exhortationem. »

Porro, in his Virginis matris verbis mira elucet ejus mansuetudo, pietas, charitas, prudentia, fiducia, constantia animique magnitudo.

10° CUR MARIA VENERIT CUM COGNATIS UT CHRISTUM
IN NAZARETH ABDUCERENT.

Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater ejus et fra-

tres stabant foris quærentes loqui ei. (Mat. XII. 36.) — Non ex ambitione et fastu, ut viderentur esse consanguinei tanti doctoris et prophetæ, qualis erat Christus, ut volunt S. Chrysostomus et Theophylactus, sed ut eum comprehenderent secumque adducerent in Nazareth. Dicebant enim eum in furorem versum esse, ut ait Marcus III. 21: *neque enim fratres ejus credebant in eum.* Joan. VII. 5 (licet postea plures ex eis crediderint Christo); sive hoc dixerint, quod vere furere putarent, sive fecte et simulate, ut eum ex manibus pharisæorum, ne ab eis opprimeretur, eriperent; hæc enim vel simili de causa B. Virginem evocasse Christum, nemo plus dubitet. Si voluerint eum comprehendere quasi furiosum, celarunt hoc suum consilium B. Virginem, illumque adduxerunt secum specie honoris, ut facilius et secretius Christum evocarent, secumque adducerent. Certum enim est B. Virginem optime scivisse Christum esse sanæ sanctæque mentis; quare non nisi ejus visendi studio comitatam fuisse hosce Christi fratres, id est cognatos.

Christum dominum imitati est S. Paulus, quæ, ut scribit S. Hieronymus in ejus *epitaphio*: « Cum pro nimio fervore virtutum quibusdam videretur insanus, et cerebrum illius dicerent confovendum, respondit: theatrum facti sumus mundo, et angelis, et hominibus. Et nos stulti propter Christum, sed stultum Dei sapientius est hominibus. Unde et Salvator loquitur ad Patrem: tu seis insipientiam meam. Et iterum: *Tanquam prodigium factus sum multis, et tu adjutor fortis: ut jumentum factus sum apud te, et ego semper tecum.* Quem in evangelio et propinqui quasi mentis impotem ligare cupiebant, et adversarii sugil-

labant, dicentes: *Dæmonium habet, et samaritanus est.* Et: *In Beelzebub principe dæmoniorum ejicit dæmonia.*

11° FUIT A CHRISTIO BAPTISATA.

Ego a te debeo baptisari, et tu venis ad me. (Mat. III, 14). — Pro *debeo*, græce est *χρειάζω*, id est opus habeo, indigeo *a te baptisari*, id est spiritualiter ablui a levibus peccatis tuoque spiritu et gratia perfici: non ergo significat debitum præcepti, quasi Baptista obligatus fuerit suscipere baptismum Christi. Hoc enim præceptum baptismi Christi editum et promulgatum fuit a S. Petro post mortem Baptistæ et Christi in Pentecoste.

Hinc tamen nonnulli colligunt baptistam paulo post a Christo fuisse baptisatum, sicut ab eodem baptisata fuit B. Virgo, S. Petrus, Jacobus, Joannes, cæterique apostoli, uti testatur S. Evodius, qui S. Petro in cathedra Antiochena successit, epistola quæ inscribitur *τὸ φῶς*, id est lumen; Christum vero non decuit suo baptismo baptizari, quia ipse quasi hierarcha baptismum instituit quasi peccati remedium, ac sui suæque Ecclesiæ notam et characterem. Ita D. Thomas, Suarez et alii passim, tract. *de Baptismo*.

12° JOSEPHO VIRO SUO OMNE BONUM RETRIBUIT.

Reddet ei (mulier fortis viro) bonum et non malum omnibus diebus vitæ suæ. (Prov. XXVI, 12.) — Mulier hæc est B. Virgo, quæ Josepho sponso, eò quod

virginitatis suæ fuerit in conjugio custos, retribuit omne bonum. Audi S. Bernardum, serm. *de S. Josepho* : « Amplius autem, quia omnia quæ sunt uxoris sunt viri, credo quod beatissima Virgo totum thesaurum cordis sui, quem Joseph recipere poterat, ei liberalissime exhibebat. » Et post nonnulla ; Quantas putas exhortationes, consolationes, promissiones, illuminationes, et æternorum honorum revelationes recepit in transitu suo Joseph a sanctissima sua sponsa Maria? » Hac de causa B. Virgo Josepho cooperata est ad omnem virtutem, gratiam et gloriam, uti explicare pergit S. Bernardus : « Quomodo, ait, cogitare potest mens discreta, quod tanta unione uniret menti tantæ Virginis aliquam animam, nisi ei virtutum operatione simillimam? Unde credo Joseph fuisse mundissimum in virginitate, profundissimum in humilitate, ardentissimum in charitate, altissimum in contemplatione, » etc.

13° VIRUM SUUM BEATIFICAVIT.

Mulieris bonæ beatus vir. (Eccli. xxvi. l.) — Hugo per mulierem bonam accipit B. Virginem, quæ fuit optima, quia summe pia, casta, benigna et modesta. Pia in opere, benigna in corde, modesta in sermone, casta in corpore et in mente, fortis in laborum et tribulationum firma perpessione. De qua Proverb. xi : *Mulier gratiosa inveniet gloriam.* Hæc sine dubio virum suum Joseph et beatificavit et ætificavit. Proverb. xii : *Mulier sapiens corona est viro suo.*

Rursum, inquit, mulier bona et fortis est parochia

tua, vel religio tua. Proverb. v : *Lætare, juvenis, cum muliere adolescentiæ tuæ.* Sed dicit Salomon contra mutatores Ecclesiarum, vel desertores præbendis opimioribus : *Qui expellit mulierem bonam, expellit bonum.* Proverb. xviii, 22.

Gratia super gratiam, mulier sancta et pudorata. (Eccli. xxvi, 19.) — Si omnes viri felices sint, quibus obtigit mulier sancta et pudorata, quasi gratia super gratiam, quam felix fuit S. Joseph, cui a Deo obtigit sponsa sanctissima, imo virginum et sanctorum omnium regina B. Virgo Maria, quæ *gratia plena* salutata est ab angelo, et gratiam hanc suam Josepho vultu, voce, vita et continua conversatione per tot annos afflavit?

Unde Hugo : B. Virgo, inquit, comparatur hisce quatuor, scilicet soli, lucernæ, columnæ, fundamento : soli comparatur, quia sicut sol toti mundo lumen præstat, ita B. Virgo toti Ecclesiæ gratiam præstat et impetrat. Tollatur sol, est miserabilis mundus ; tollatur B. Virgo, est miserabilis Ecclesia. Cant. vi : *Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens, pluchra ut luna, electa ut sol?* Quasi aurora fuit in nativitate sua, ut luna in conceptione Domini, ut sol in nativitate Domini. *Terribilis ut castrorum acies ordinata* in purificatione. Comparatur lucernæ, quia sicut lucerna lucem habet in testa, ita B. Virgo lucem veram habet intra sua viscera ; ac non abscondit eam, sed in aperto posuit, ut ab omnibus videretur. Luc. xi : *Nemo accendit lucernam, et in abscondito ponit, neque sub modio : sed supra candelabrum,* ut qui ingredientur lumen videant. Columnæ aureæ comparatur propter rectitudinem, propter stabilitatem,

propter fundamentum Ecclesiae. Fundamento comparatur propter humilitatem, propter compassionem, propter secreti sive solitudinis amorem. »

XV

MARIAE AFFLICTIO IN FILII SUI PASSIONE.

1° ILLIUS IN FILII PASSIONE DOLOR.

O vos omnes qui transitis per viam, attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. (Jer. lament. I, 12).—Allegorice, multi hæc adaptant Christo peccata urbis et orbis luenti, matrique ei compatienti; utriusque enim dolori nullus fuit similis. Nam, ut ait ethicus: « Pulsus doloris est amor ». Ut scias quanta sit febris et calor, tangis et tentas pulsum: ita, ut scias quantus fuerit dolor Christi et Virginis, cogita quantus fuerit utriusque amor tum mutuus, tum erga omnes homines. Nam mensura et « ulna doloris, amor. » Quantus amor, tantus dolor; et vice versa quantus dolor, tantus amor. Ratio a priori est, quia quantum quis amat bonum aliquod, tantum odit malum illi oppositum, tantumque dolet si illud ei infligatur.

Quantum ergo virgo amavit Christi salutem et vitam, tantum doluit de ejus cruciatu et morte.

Magna est enim velut mare contritio tua. (Jerem. lament. II, 13). — Allegorice, multi hæc adaptant Christo, ob peccata nostra, atrocissima in cruce patienti, et matri ei compatienti: magna enim velut mare fuit contritio tua, o Christe et o Virgo, quæ vere poteris dicere cum Noemi: *Nolite me vocare Noemi (id est pulchram), sed vocate me Mara (id est ama-*

XII
361
1XII
376
1